

BDO, czyli Baza Danych... Omyłkowych

Rejestr BDO to baza podmiotów wprowadzających produkty i produkty w opakowaniach oraz gospodarujących odpadami i jednocześnie oficjalne źródło danych m.in. o prowadzonej przez podmioty gospodarcze ewidencji odpadów, a także sprawozdawczości w zakresie gospodarowania odpadami. Jej celem jest wykazanie, w jaki sposób podmiot wszedł w posiadanie odpadów i co dalej stało się z nimi.

Pomimo iż formalnie baza została utworzona w styczniu 2018 r., to dopiero w 2020 roku nastąpiło fizyczne uruchomienie rejestru w formie elektronicznej. Wiele podmiotów nie zdążyło do tego czasu uzyskać nawet niezbędnego numeru rejestrowego, nie było możliwości odbycia pogłębianych, praktycznych szkoleń i testowania oprogramowania. Do dziś system BDO nie posiada wielu funkcjonalności, które umożliwiałyby prawidłową ewidencję odpadów.

Narzędzie opresyjne

Co więcej, jego obecne możliwości nie wybaczą błędów, a do tego sprzyjają ich powstawaniu. Skutkuje to m.in.:

- ▶ brakiem możliwości korygowania błędnie wystawionych i zatwierdzonych kart przekazania odpadów, co często powoduje zaciąganie błędnych kart do ewidencji,
- ▶ brakiem automatycznego zaciągania wystawionych i zatwierdzonych kart przekazania odpadów do karty ewidencji – każda karta musi zostać pojedynczo zaewidencjonowana, co jest czasochłonne i powoduje ryzyko pominięcia którejś z nich,
- ▶ możliwością „wielokrotnego” zaciągania tych samych kart przekazania odpadów do karty ewidencji,
- ▶ brakiem automatycznego zaciągania i wyświetlania na poszczególnych kartach ewidencji stanów magazynowych z roku poprzedniego,
- ▶ brakiem zliczania i wyświetlania przez system na kartach ewidencji aktualnych stanów magazynowych (bilansu) dla danego rodzaju odpadu,
- ▶ brakiem automatycznego generowania sprawozdań oraz zestawień na podstawie wprowadzonych do rejestru danych.

Co prawda, na rynku funkcjonują systemy wspomagające ewidencję odpadów, które przy pomocy oprogramowania API integrują się z bazą danych BDO i pozwalają na ich wymianę oraz generowanie zestawień. To narzędzia drogie. Mniejsze podmioty często decydują się zatem na prowadzenie dodatkowej ewidencji z wykorzystaniem np. oprogramowania Excel. Takie podwójne prowadzenie ewidencji jest nie tylko czasochłonne, ale również obciążone wysokim ryzykiem powstania błędów.

Kara za to, że coś nie działa

Błędy w ewidencji prowadzonej za pomocą wadliwego narzędzia wiążą się z dotkliwą odpowiedzialnością z tego tytułu. Z dniem 23 września 2021 roku weszła w życie nowelizacja ustawy

o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹, która zmieniła kwalifikację i podwyższyła sankcje za błędy w prowadzeniu ewidencji. Wcześniej przedsiębiorcom groziła kara grzywny wynosząca maksymalnie 5000 zł z tytułu odpowiedzialności wykroczeniowej. Obecnie kara ta została zamieniona na administracyjną karę pieniężną wynoszącą od 1000 do 1 000 000 zł, a zamiast odpowiedzialności wykroczeniowej (gdzie to organ musiał udowodnić sprawcy naruszenie) mamy do czynienia z odpowiedzialnością administracyjną, która co do zasady nie odnosi się do winy ani zamiaru sprawcy.

Odpowiedzialność tylko dla wybranych

Biorąc pod uwagę założenia, jakie przyświecały celowości tworzenia rejestru BDO, należy zastanowić się, czy system jest tylko niefunkcjonalny z punktu widzenia jego technicznej obsługi, czy również nie do końca transparentny pod względem ustalania odpowiedzialności wszystkich podmiotów biorących udział w obrocie odpadami.

Na karcie przekazania odpadów wskazywany jest wytwórca, transportujący i przejmujący odpad, a więc jedynie podmioty, które przejmują odpowiedzialność za odpad. Brak jest tu innych podmiotów, które występują w łańcuchu gospodarki odpadami i go współorganizują, często nie obejmując odpadów fizycznie w posiadanie. Odgrywają zatem istotną rolę w obrocie odpadami, pozostając jednocześnie zupełnie anonimowymi.

System BDO ma służyć lepszej kontroli i eliminowaniu patologicznych zjawisk w systemie gospodarki odpadami. Założenie to jest słuszne, jednak jako narzędzie ten system wymaga usprawnień, aby sam nie był pretekstem dla formalnego karania tych, którzy w tym systemie są obecni i na co dzień w nim pracują. Dlatego po prawie 6 latach od wprowadzenia systemu, a 4 latach jego fizycznego funkcjonowania wypadałoby przyjrzeć mu się raz jeszcze i wprowadzić niezbędne usprawnienia.

Karolina Kryś

członek Rady Programowej Izby Branży Komunalnej

ŹRÓDŁO

1. Ustawa z 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o odpadach (DzU z 2021 r. poz. 1648).